

IV

(Informacje)

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

RADA

Konkluzje Rady o wdrażaniu zalecenia Rady w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych

(2019/C 189/04)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

1. PRZYPOMINAJĄC o politycznym tle przedmiotowej kwestii, o którym mowa w załączniku do niniejszych konkluzji, a w szczególności o tym, że:
 - a) społeczny wymiar edukacji, o którym mówi pierwsza zasada europejskiego filaru praw socjalnych, zakłada, że każda osoba ma prawo do dobrego jakościowo, włączającego kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą jej w pełni uczestniczyć w życiu społecznym i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy ⁽¹⁾;
 - b) oenzetowski cel zrównoważonego rozwoju 4 zakłada zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie. Jak głosi dokument Komisji pt. „W kierunku zrównoważonej Europy 2030”, „wszyscy doświadczamy zmian i wszystko wokół nas się zmienia. Edukacja, nauka, technologia, badania naukowe i innowacje są niezbędne do osiągnięcia zrównoważonej gospodarki UE, która wypełniałaby cele zrównoważonego rozwoju”;
 - c) w dniu 22 maja 2018 r. Rada przyjęła konkluzje w sprawie kroków ku urzeczywistnieniu wizji europejskiego obszaru edukacji ⁽²⁾, w których to konkluzjach stwierdziła, że podstawą europejskiego obszaru edukacji powinna być ciągłość uczenia się przez całe życie, i podkreśliła, że inicjatywy w ramach europejskiego obszaru edukacji powinny dotyczyć wszystkich poziomów i rodzajów kształcenia i szkolenia, w tym uczenia się dorosłych oraz kształcenia i szkolenia zawodowego;
 - d) starzenie się ludności w Europie, rosnąca w społeczeństwie długowieczność oraz potrzeba sprzyjania współpracy międzypokoleniowej, przyspieszające zmiany na rynku pracy, wyłaniające się formy pracy, a także przenikanie technologii cyfrowych do wszystkich dziedzin życia codziennego powodują wzrost popytu na nowe umiejętności oraz na wyższy poziom umiejętności, wiedzy i kompetencji; tym pilniejsza staje się potrzeba poprawy lub reorientacji umiejętności wszystkich osób, które nie opanowały umiejętności podstawowych lub nie zdobyły kwalifikacji zapewniających szanse na zatrudnienie i aktywność obywatelską;
 - e) w świetle dużych zmian zachodzących obecnie na rynkach pracy tym ważniejsze staje się włączające, dobre jakościowo kształcenie i szkolenie – zapewniane na wszystkich etapach życia – Unia zaś stoi przed koniecznością poprawy i reorientacji umiejętności, która wymaga strategicznych podejść do uczenia się przez całe życie i do rozwoju umiejętności; część danych wskazuje, że już w 2022 r. 54 % wszystkich pracowników będzie potrzebować znacznej poprawy lub reorientacji umiejętności ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Dok. 13129/17.⁽²⁾ Dz.U. C 195 z 7.6.2018, s. 7.⁽³⁾ Światowe Forum Ekonomiczne, Future of Jobs Report, 2018.

- f) w ostatniej dekadzie poziom odniesienia (benchmark) w dziedzinie uczenia się dorosłych przewidziany w strategicznych ramach kształcenia i szkolenia ET 2020 wykazuje stagnację: w 2017 r. jakąś formę uczenia się podjęło w ostatnim czasie 10,9 % dorosłych, podczas gdy poziom odniesienia na 2020 r. wynosi 15 % ⁽⁴⁾;
- g) w zaleceniach dla poszczególnych krajów wydawanych w ramach europejskiego semestru poprawa i reorientacja umiejętności oraz uczenie się przez całe życie to jedno z kluczowych wyzwań wskazanych do podjęcia w przyszłości wielu państwom członkowskim;
- h) w 2017 r. w Unii liczba osób dorosłych w wieku od 25 do 64 lat, które przerwały formalną edukację przed ukończeniem kształcenia średniego II stopnia, wyniosła 61 milionów ⁽⁵⁾; jednocześnie w tym samym roku odsetek osób wcześniej kończących kształcenie i szkolenie wyniósł 10,6 % i jest teraz bliski celowi ustalonym na 2020 r., czyli wskaźnikowi poniżej 10 % (choć wskaźniki dla poszczególnych państw znacznie się różnią); 43 % ludności Unii ma niewystarczający poziom umiejętności cyfrowych, a 17 % nie ma ich wcale ⁽⁶⁾; ok. 20 % ludności dorosłej w krajach uczestniczących w Badaniu Umiejętności Osób Dorosłych OECD (PIAAC) ⁽⁷⁾ ma problemy z podstawowymi umiejętnościami, takimi jak rozumienie i tworzenie informacji oraz rozumowanie matematyczne. Należy więc pilnie zwrócić uwagę na ofertę dla tych dorosłych;
- i) nie istnieją uniwersalne rozwiązania; osoby pracujące, bezrobotne, bierne zawodowo oraz liczne różniące się od siebie podgrupy mają właściwe sobie potrzeby; ocena i walidacja umiejętności i kompetencji migrantów i uchodźców legalnie przebywających w UE oraz poprawa i reorientacja ich umiejętności przyspieszą ich wchodzenie na rynek pracy i ich płynną integrację w nowych społecznościach;
- j) inwestowanie w poprawę i reorientację umiejętności może przynieść istotne skutki gospodarcze, w tym wyższą produktywność i wzrost gospodarczy; ludność o wyższych umiejętnościach i kompetencjach zdolną do stymulowania innowacji i postępu technologicznego ⁽⁸⁾; wzrost dochodów podatkowych i mniejsze wydatki publiczne z uwagi na lepsze zdrowie ludzi, zaangażowanie społeczne i obywatelskie, a także niższy poziom przestępczości ⁽⁹⁾;
- k) w przypadku poszczególnych osób poprawa i reorientacja umiejętności mogą skutkować większymi szansami na zatrudnienie, wyższymi zarobkami, lepszym zdrowiem i dobrostanem, większą aktywnością obywatelską i lepszym włączeniem społecznym. Jednak poszczególne osoby i pracodawcy mogą nie doceniać tych skutków i co za tym idzie, niedostatecznie inwestować w poprawę i reorientację umiejętności, dlatego należy ustanowić właściwe zachęty, by zwiększać świadomość i motywację do podejmowania dalszego kształcenia i szkolenia;
- l) w związku z tym w dniu 19 grudnia 2016 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych („zalecenie”) ⁽¹⁰⁾, w którym zaapelowała o strategiczne, skoordynowane podejście w celu zapewniania 61 milionom ⁽¹¹⁾ unijnych dorosłych o niskich umiejętnościach i/lub niskich kwalifikacjach spójnych możliwości uczenia się, zakładające wspieranie dorosłych o niskim poziomie umiejętności i kwalifikacji we wzmacnianiu podstawowych umiejętności (tzn. rozumienia i tworzenia informacji, rozumowania matematycznego oraz kompetencji cyfrowych) i/lub w nabywaniu szerszego zestawu umiejętności, wiedzy i kompetencji oraz osiągnięciu wyższych kwalifikacji;
- m) zalecenie w sprawie ścieżek poprawy umiejętności dorosłych zaleca państwom członkowskim, by oferowały dorosłym o niskich umiejętnościach i/lub niskich kwalifikacjach dostęp do możliwości poprawy umiejętności, bazując na łatwo dostępnej ścieżce złożonej z trzech etapów: ocena umiejętności pozwalająca zidentyfikować bieżące umiejętności i zapotrzebowanie na poprawę; dostosowana do potrzeb oferta uczenia się i mentoringu pozwalająca uaktualnić umiejętności i uzupełnić deficyty; a także możliwość walidacji i uznania nabytych umiejętności, wiedzy i kompetencji w celu zdobycia kwalifikacji lub dostępu do zatrudnienia.

⁽⁴⁾ Badanie aktywności ekonomicznej ludności, 2018.

⁽⁵⁾ Badanie aktywności ekonomicznej ludności, 2018.

⁽⁶⁾ Sprawozdanie o włączeniu cyfrowym i umiejętnościach cyfrowych, Komisja Europejska (dane za 2017 r.).

⁽⁷⁾ Austria, Belgia-FL, Republika Czeska, Niemcy, Dania, Estonia, Grecja, Hiszpania, Finlandia, Francja, Irlandia, Włochy, Litwa, Niderlandy, Polska, Szwecja, Słowenia, Słowacja, Zjednoczone Królestwo i Węgry.

⁽⁸⁾ OECD, PIAAC, 2016.

⁽⁹⁾ Skills Matter, OECD, 2016.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 484 z 24.12.2016, s. 1.

⁽¹¹⁾ W 2017 r. 61,3 mln osób w wieku od 25 do 64 lat miało kwalifikacje co najwyżej na poziomie kształcenia średniego I stopnia (Eurostat, badanie aktywności ekonomicznej ludności, 2018). W 2012 r. (rok zbierania danych PIAAC) badanie aktywności ekonomicznej ludności wykazało, że kwalifikacje co najwyżej na poziomie kształcenia średniego I stopnia ma 70 mln osób w wieku od 25 do 64 lat. Od tego czasu co roku liczba ta maleje, zwłaszcza że: a) poziom wykształcenia 25-latków jest wyższy, gdyż więcej młodych ludzi kończy kształcenie średnie II stopnia lub równoważne, i b) osoby w wieku emerytalnym zasadniczo mają niższe wykształcenie (z wyjątkiem niektórych krajów wschodnioeuropejskich).

2. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI dokument roboczy służb Komisji ⁽¹²⁾ podsumowujący środki wykonawcze, opublikowany zgodnie z przepisami zalecenia.
3. ODNOTOWUJE poczynione postępy, a zwłaszcza fakt, że:
 - a) w niektórych państwach członkowskich przyjęcie zalecenia przyczyniło się do krajowej debaty i do krytycznego przeglądu obowiązujących programów;
 - b) niektóre państwa członkowskie inicjują nowe programy na rzecz poprawy i reorientacji umiejętności osób dorosłych, zgodnie z celami zalecenia;
 - c) większość zgłoszonych działań skupia się na dorosłych bezrobotnych, jednak niektóre państwa członkowskie koncentrują się także na wsparciu dla zatrudnionych pracowników o niskich umiejętnościach – stanowiących znaczny odsetek grupy docelowej;
 - d) wiele państw członkowskich korzysta z różnych form wsparcia oferowanych przez programy UE.
4. PODKREŚLA swoje zobowiązanie na rzecz realizacji ambitnego założenia określonego w zaleceniu i APELUJE DO państw członkowskich, by w świetle zalecenia oraz zgodnie z krajowym ustawodawstwem, uwarunkowaniami i dostępnymi zasobami oraz w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi i z organizatorami kształcenia i szkolenia, w miarę możliwości:
 - a) ustanowiły trwałe, długoterminowe działania na rzecz poprawy i reorientacji umiejętności osób dorosłych w ramach szerszego podejścia strategicznego do rozwijania umiejętności przez całe życie;
 - b) przyjęły spójne strategiczne podejście do zapewniania podstawowych umiejętności osobom dorosłym o niskich umiejętnościach i/lub niskich kwalifikacjach, oparte na koordynacji działań i partnerstwie między wszystkimi stosownymi zaangażowanymi podmiotami w ramach całościowych strategii lub planów działań na rzecz umiejętności;
 - c) promowały partnerstwa z myślą o podejściu całościowym, obejmującym stosowne podmioty, w tym partnerów społecznych z różnych obszarów polityki (polityki społecznej, zatrudnienia, kształcenia i szkolenia), po to by integrować oferty na rzecz podstawowych umiejętności z innymi usługami adresowanymi do dorosłych o niskich umiejętnościach i/lub niskich kwalifikacjach;
 - d) uświadamiały pracodawcom, zwłaszcza małym i średnim przedsiębiorcom, wagę poprawy i reorientacji umiejętności oraz fakt istnienia mechanizmów wsparcia na rzecz rozwoju umiejętności osób dorosłych i zachęcały ich do promowania i oferowania pracownikom możliwości szkoleń;
 - e) skoncentrowały ofertę szczególnie na pomaganiu beneficjentom w nabyciu przynajmniej minimalnego poziomu trzech podstawowych umiejętności: rozumienia i tworzenia informacji, rozumowania matematycznego oraz kompetencji cyfrowych, a także innych kluczowych kompetencji istotnych dla aktywnego udziału w życiu zrównoważonego społeczeństwa i dla trwałego zatrudnienia;
 - f) w stosownym przypadku zapewniły, by oferta taka składała się z trzech etapów: oceny umiejętności; elastycznej oferty uczenia się dostosowanej do potrzeb, a także z walidacji i uznawania umiejętności, wiedzy i kompetencji;
 - g) oferowały beneficjentom możliwości uczenia się dostosowane do indywidualnych potrzeb, rozpoznanych w ramach oceny umiejętności, i oparte na informacjach dotyczących możliwości na rynku pracy;
 - h) zapewniły działania informacyjne, uświadamiające, doradztwo i środki wsparcia, w tym zachęty, by zapewnić pomyślne podjęcie inicjatywy;
 - i) rozważyły rozwijanie synergii między skutecznymi politykami i działaniami na rzecz ograniczenia zjawiska wczesnego kończenia nauki a tymi, które służą zmniejszeniu odsetka dorosłych o niskich umiejętnościach i/lub niskich kwalifikacjach, np. między działaniami w ramach gwarancji dla młodzieży i działaniami w ramach ścieżek poprawy umiejętności dorosłych;
 - j) oceniły wpływ swoich działań na postępy grupy docelowej w zdobywaniu umiejętności i kwalifikacji, o których mowa w zaleceniu.

⁽¹²⁾ Zalecenie Rady w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych: podsumowanie środków wykonawczych SWD (2019) 89 final.

5. ZWRACA SIĘ do Komisji, by:

- a) nadal wspierała wdrażanie zalecenia w sprawie ścieżek poprawy umiejętności dorosłych, w tym poprzez wzajemne uczenie się państw członkowskich i stosownych interesariuszy oraz poprzez szczegółowe zaproszenia do składania wniosków, koncentrując się zwłaszcza na pomocy państwom członkowskim w podejmowaniu wyzwań wskazanych w sprawozdaniu podsumowującym, i zbadała potencjał bardziej znaczącej, nowatorskiej roli krajowych koordynatorów ds. uczenia się dorosłych;
 - b) ułatwiała międzysektorową współpracę i koordynację działań na szczeblu europejskim poprzez powiązanie z innymi inicjatywami i poprzez programy finansowe Unii oraz wymianę sprawdzonych rozwiązań poprzez zorganizowane wzajemne uczenie się i poprzez narzędzia takie jak elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE) lub Europass;
 - c) opracowując propozycje polityczne, w tym ramy współpracy na okres po roku 2020, uwzględniła również długoterminowe wyzwanie, którym jest uczenie się dorosłych, oraz problem dorosłych o nieaktualnych lub niskich umiejętnościach lub kwalifikacjach, którzy potrzebują dostępu do ścieżek poprawy umiejętności dorosłych;
 - d) współpracowała z podmiotami Unii (Cedefop, Europejska Fundacja Kształcenia) oraz z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak OECD, ONZ i Unesco, i korzystała z ich wiedzy specjalistycznej, by reagować na wyzwanie, którym jest poprawa i reorientacja umiejętności, w tym poprzez stosowne badania i analizy z zakresu uczenia się dorosłych oraz poprzez oceny umiejętności (np. PIAAC).
-

ZAŁĄCZNIK

Tło polityczne

1. Zalecenie Komisji 2008/867/WE z dnia 3 października 2008 r. w sprawie aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy ⁽¹⁾
2. Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie lepszego uwzględniania poradnictwa przez całe życie w strategiach uczenia się przez całe życie ⁽²⁾
3. Zalecenie Rady z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki ⁽³⁾
4. Rezolucja Rady w sprawie odnowionej europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych ⁽⁴⁾
5. Zalecenie Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego ⁽⁵⁾
6. Zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży ⁽⁶⁾
7. Wspólne sprawozdanie Rady i Komisji z 2015 r. z wdrażania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) ⁽⁷⁾
8. Zalecenie Rady z dnia 15 lutego 2016 r. dotyczące integracji osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy ⁽⁸⁾
9. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Nowy europejski program na rzecz umiejętności. Wspólne działania na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększania szans na zatrudnienie i konkurencyjności” (10 czerwca 2016 r.)
10. Zalecenie Rady z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych ⁽⁹⁾
11. Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie i uchylające zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK) ⁽¹⁰⁾
12. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/646 z dnia 18 kwietnia 2018 r. w sprawie wspólnych ram mających na celu świadczenie lepszej jakości usług w zakresie umiejętności i kwalifikacji (Europass), uchylająca decyzję nr 2241/2004/WE ⁽¹¹⁾
13. Zalecenie Rady z 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ⁽¹²⁾
14. Konkluzje Rady w sprawie kroków ku urzeczywistnieniu wizji europejskiego obszaru edukacji ⁽¹³⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 307 z 18.11.2008, s. 11.

⁽²⁾ Dz.U. C 319 z 13.12.2008, s. 4.

⁽³⁾ Dz.U. C 191 z 1.7.2011, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 372 z 20.12.2011, s. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 398 z 22.12.2012, s. 1.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 417 z 15.12.2015, s. 25.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 67 z 20.2.2016, s. 1.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 484 z 24.12.2016, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 189 z 15.6.2017, s. 15.

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 112 z 2.5.2018, s. 42.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 195 z 7.6.2018, s. 7.